

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN YÖNETİM SÜREÇLERİNDE KULLANIMI: FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Yrd. Doç. Dr. Türkan Aksu
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü - Antalya
turkanaksu@akdeniz.edu.tr

Dr. Gökhan Cantürk
Karatay Anadolu Lisesi, Kepez- Antalya
gcanturk2000@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin bilişim teknolojilerini yönetim süreçlerinde kullanımını belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya Antalya ili Kepez, Muratpaşa ve Konyaaltı ilçelerindeki beş genel lise ve dört meslek lisesinde görev yapan ve gönüllülükleri esas alınan on sekiz okul müdürü ve müdür yardımcısı katılmıştır. Nitel veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın deseni olgu bilim çalışmasıdır. Araştırma sonucunda, okul yöneticileri öğretmenleri eğitim teknolojileri öğretim süreçlerinde kullanmalarını teşvik etmek için kullandıkları yollardan birisinin hizmet içi eğitim faaliyetler olduğunu ifade etmişlerdir. Devam-devamsızlık işlemlerinin otomatik olarak BİT araçlarıyla yapılması yöneticileri tarafından en çok dile getirilen bir başka konu olmuştur. Okul yöneticilerinin yaptıkları denetimlerde ve denetim sürecinin değerlendirilmesinde BİT araçlarının kullanılması klinik denetimde uygulama alanı bulan dersin kamera ve dizüstü bilgisayar gibi teknoloji araçlarıyla kayıt edilip, incelenmesi yaklaşımıyla paralellik göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Bilgi ve iletişim teknolojileri, yönetim süreçleri, okul yöneticileri, fenomenolojik araştırma.

USAGE OF INFORMATION TECHNOLOGY AT MANAGEMENT PROCESSES: PHENOMENOLOGICAL STUDY

Abstract

The aim of this study is to identify school administrators' use of information technologies in administrative processes. Qualitative method with the phenomenological research design was used to gather the data. A total of eighteen principals and vice-principals from five general and four vocational high schools in Kepez, Muratpaşa and Konyaaltı Provinces of Antalya participated in the study on the basis of their voluntariness. A semi-structured interview form was used to gather the data. Findings revealed that one avenue school administrators use to encourage teachers' use of educational technologies during their teaching was directing them to in-service activities. An automatic follow-up of school attendance lists via ICT tools was another major area frequently used. Moreover, school administrators said they use technological tools during supervision and the evaluation of the overall supervision process. This attempt parallels with the clinical supervision where recording and examining lessons via cameras and laptops are often used.

Keywords: Information and communication technologies, administrative processes, school administrators, phenomenological research.

GİRİŞ

Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren, eğitim örgütlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)'nin etkisinin arttığı söylenebilir (Telem, 2001, s.345). Bu etkiye paralel olarak okul yöneticilerinin çeşitli rolleri arasına teknoloji yeterliliği de eklenmiştir. Bilgisayar ve ilgili teknolojiler, eğitimde yönetim amaçlı olarak yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde okul yönetimleri; öğrenci işleri, yıllık akademik aktivite işleri, öğrenci akademik kayıtları, veli bilgi girişi işleri, personel işleri, mali işler, binalar ve araçlar, araştırma ve planlama işleri, büro işleri, denetim işleri, demirbaş işleri, kütüphane işleri gibi çok geniş bir yelpazede teknolojiyi kullanmaktadır (Agu, Onyishi, Okwo, 2012, s. 34; Alessi ve Trollip, 1985, s.50; Bird, 1986, s.43; Bitter, 1989, s.18-19; Bluhm, 1987, s.5; Chambers, 1994, s.44; Ford, 1967, s.189; Googlad, O'Toole ve Louise, 1966, s.57; Kawade, 2012; Kazi, 2012; Kearsley, 1995; s.11; Krishnaveni ve Meenakumari, 2010, s.283; Salimi ve Ghonoodi, 2012, s.141; Taşçı, 1994, s.17; Turan, 2002, s.274; Visscher, 1996a, s.291; Visscher, Wild, Smith, ve Newton, 2003, s.357; Pegler, 1992, s. 164; Yılmaz, 2005, s.73; Zain, Atan ve Idrus, 2004,s.20). Bütün bu alanlarda teknoloji yeterliliğine sahip olmak demek, bir okul yöneticisinin teknolojiyi tanınması, anlaması, uygulamalarını bilmesi ve benimsemesi anlamına gelmektedir. MacNeil ve Delafield (1998)'a göre; okul yöneticilerinin önemli rolleri arasında takım oluşturma, karar verme ve iş görenleri bu kararlara katma, gelişen teknoloji yeterliliğine sahip olma, beceri ve davranış özelliklerine sahip olma sayılabilir. Bunun yanı sıra, gelişen teknoloji yeterliliği ile bütünleşen teknolojik liderlik, okul yöneticilerine hem okul yönetimini hem de personelini geliştirmede farklı bir bakış açısı kazandıracığından dolayı önemlidir (Altun, 2002, s.18). Yönetici liderlik davranışlarının, BİT'in okulla bütünleştirilmesi sürecinin başarısında belirleyici olduğu söylenebilir. BİT'in bütünleştirilmesinde, bütün örgütlerde olduğu gibi okullarda da güçlü liderlik davranışları beklenmektedir (Afshari, Bakar, Luan, Samah, ve Foori, 2009; Bektaş, 2014, s.2; Condie ve Munro, 2007, s.13-14; Eteokleous, 2008, s.683; Hacifazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011a, Neufeld, Dong, ve Higgins, 2007; Razik ve Swanson, 2010; Stuart, Mills, ve Remus, 2009, s.733; Yu ve Durrington, 2006, s.302; Zaharah ve Yaacob 2000). Örgütler hedeflerine ulaşmak için bilgiye ihtiyaç duyarlar. İhtiyaç duyulan bilginin türü, yapısı ve içeriği bu bilgiyi kullanan birimin yürüteceği işlere göre farklılık gösterir. Örgütün alt kademelerinde bulunan, yürütmeden sorumlu yöneticilerin bilgi gereksinimleri rutin, günlük, yürütme ile ilgili kararlar için olurken; orta kademe ve özellikle üst kademe yöneticilerin bu gereksinimleri uzun dönemli kararlar alma ve politikalar oluşturmada ortaya çıkmaktadır. (Anameriç, 2005, s.26-27; Barutçugil, 2002, s.146-148; Çam, 2002, s. 85-91; Karakaş, 1991, s. 254; Yılmaz, 1988, s. 28-29). Yönetim bilgi sistemlerini kullanan yöneticilerin planlama, denetim ve yürütme gibi işlevlere ayırdığı zaman azalacağından, güdüleme, önderlik, daha etkili çalışma yöntemleri geliştirme, okul çevresiyle daha iyi ilişkiler kurma gibi bilgisayarla yapılamayacak ve onların öncülüğünü gerektiren işlerle daha etkili olarak ilgilenilebileceklerdir (Çınar, 1997). BİT'in okullarda ve örgütlerde kullanımı liderlik, karar verme, iş yükü, insan kaynakları yönetimi, iletişim ve planlama gibi süreçlerde değişiklikler meydana getirmiştir. Bu süreçler okul yöneticisine, okulun amaçlarının belirlenmesinde, stratejik planlanmaların hazırlanmasında, kaynakların belirlenmesinde, çalışanların performanslarının değerlendirilmesinde ve örgütün başarıya ulaşmasında yardımcı olmaktadır (Gurr, 2000; Shah 2014; Telem 1999; Telem ve Buvitski, 1995; Visscher, 1991).

YÖNTEM

Derinlemesine bilgi sağlanması ve insan algılarının araştırılmasında daha uygun olabileceği düşünüldüğünden, araştırmadaki soruların yanıtlanmasında nitel yöntem tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, ve Demirel, 2013, s.247). Bu araştırma, yönetim süreçlerinde BİT'in kullanılmasına yönelik okul yöneticilerinin deneyimlerinin belirlenmesi bakımından bir olgu bilim çalışması niteliği taşımaktadır. Olgu bilim çalışmaları, bireylerin deneyimlerinden hareketle bir olay karşısındaki algılarını ve tepkilerini derinlemesine belirlemeye çalışır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik durum örnekleme kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmaya Antalya ili Kepez, Muratpaşa ve Konyaaltı ilçelerindeki beş genel lise ve dört meslek lisesinde görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen on sekiz okul müdürü ve müdür yardımcısı katılmıştır. Çalışmada veriler açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen nitel verilerin analizinde ise, betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri birlikte kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde NVIVO 10 nitel araştırma programından yararlanılmıştır. Kodlamalara başlanmadan önce iki kodlayıcı tarafından kodlanarak kodlamalar arası uyum Kappa katsayısı ile gözden geçirilmiş ve .84 ile çok iyi düzeyde bulunmuştur. Betimsel analiz aşamasında öncelikle araştırmanın kavramsal çerçevesinden ve araştırma sorularından yola

çıkılarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Daha sonra araştırma sonuçlarından yola çıkarak analitik genelleme (Güler, Halicioğlu ve Taşgın, 2013, s.344) yapılmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. BİT'ler yönetim süreçlerinde yeterince kullanılabilir mi?
2. Yönetim süreçlerinde BİT nasıl kullanılmaktadır?
3. BİT'lerin yönetim süreçlerinde kullanımı nasıl olmalıdır?

BULGULAR

Bu bölümde okul yöneticilerinin yönetim süreçlerinde BİT'in kullanımına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Bu amaçla okul yöneticilerinin yönetim süreçlerinde BİT'i nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş ve bu görüşler aşağıda sunulmuştur. BİT'in yönetim süreçlerinde yeterince kullandığını düşünen yönetici sayısı on yedi iken yeterince kullanmadığını düşünen yönetici sayısı birdir.

Okul yöneticilerinin BİT'i karar verme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.1. Okul Yöneticilerinin BİT'İ Karar Verme Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Karar verme için gerekli bilgilerin elde edilmesinde	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	
Karar almada etkililiği ve verimliliği		✓			✓							✓						
Daha hızlı kararlar almak için					✓						✓							
Karar vermede gerekli bilgilerin işlenmesinde		✓			✓													

Tablo 1.1 incelendiğinde karar verme için gerekli bilgilerin elde edilmesi açısından BİT'in kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P5 şöyle demektedir: "Mesela okulumuzun stratejik planını hazırlarken önce mevcut durum analizimizi ortaya koymamız gerekiyor. Şimdi önümüzdeki dört yıllık süreçte ne yapacağımıza karar vermek için elde ettiğimiz verileri en güzel bir şekilde toplamamız gerekiyor. Mevcut durum analizinde personelle ilgili olan bilgileri MEBBİS'ten elde edebiliriz. Öğretmenlerin kaç yıl çalıştıklarını, ne yaptıklarını MEBBİS modülünden alabiliriz. Öğrencilerle ilgili verileri, geçmişe dönük başarıları, devam-devamsızlık bilgileri vs. okulun E-okul modülündeki raporlama sisteminden bunu alabiliriz. Dolayısıyla stratejik planı alırken neleri yapacağımıza, ne gibi hedefler koyacağımıza, nasıl bir planlama yapabileceğimizi, nasıl faaliyetlerde bulunabileceğimizi karar verebilmek için mevcut durum analizimizi belirlemede BİT'ten yararlanıyoruz." Karar almada etkililiği ve verimliliği artırmada BİT'in kullanımı boyutuyla ilgili P12 şöyle demektedir: "... ben şunu düşünüyorum planlamayı yaparken, yaptığım planlama havada kalmamalı ki sonuç alabilmelisin. Yaptığın planlamanın sonucunda bir verim alabilmelisin amaçlarına ulaşabilmelisin. Onun için planlama yaparken gerçekten teknolojik araç ve gereçlerden faydalanmaya çalıştım bu konuda çok yararını da gördüğümü söyleyebilirim." Daha hızlı kararlar almak için BİT'i kullanıyorum diyen P11 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Bin iki yüz kişinin olduğu bir okulda bir şeye hemen karar verebilmek beş tane idareci için zor bir durum ama bunun için geliştirdiğimiz Excel formları bu süreci çok hızlandırıyor. Karar vermede gerekli bilgilerin işlenmesinde BİT'i kullanıyorum diyen P1 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "... en iyi seçeneği bulmayı araştıracağım bunu yaparken BİT den faydalanacağım. Devamsızlık yapan öğrencileri bilgisayar ortamında E-okula işliyoruz. Ondan sonra geriye kalan uygulama. Neydi çocuklar derdimiz. Problemin üzerine gidiyoruz. Hocam işte biz falan dersten kaçıyoruz evet. Sebebi de şu. Sebebi öğrendikten sonra o sebebi ortadan kaldırmak için öğretmenle birebir görüşebilirsin. Öğrenciyle bir araya getirebilirsin. Bu işin rehberlik boyutu ama daha önce yaptığımız işler karar alma sürecindeki alt yapıyı oluşturma boyutu."

Okul yöneticilerinin BİT'i planlama boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.2: Okul Yöneticilerinin BİT'i Planlama Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Ders programlarının yapılmasında			✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
Diğer kurumların uygulamalarından ve örneklerinden yararlanarak planlama sürecini oluşturmada		✓		✓		✓				✓		✓	✓					
Geleceğe ilişkin tahminler ve planlamalar yapmada					✓			✓			✓	✓	✓					✓
Problemlerin analiz edilerek çözüm yollarının belirlenmesinde	✓		✓					✓		✓	✓				✓			
Planlama yaparken gerekli bilgilerin elde edilmesinde	✓										✓			✓				✓

Tablo 1.2. incelendiğinde ders programlarının yapılmasında BİT'in kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P10 şöyle demektedir: “Mesela ders programlarının hazırlanmasında kullandığımı söyleyebilirim. Çok önemli bir faktör bizim için, örneğin altı yüz öğrencili bir okulda yaklaşık yetmiş küsur öğretmen ve haftada kırk saat bir ders yükü var. Bunun dağıtılması ve planlanması var. Bazı öğretmenlerin özel durumları var. Ciddi bir planlama bu. Burada tabii ki teknoloji kullanıyoruz.” Diğer kurumların uygulamalarından ve örneklerinden yararlanarak planlama sürecini oluşturmada BİT'i kullanıyorum diyen P2 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Örneğin kurul kararları hangi çerçevede hazırlanıyor? Kurul tutanakları öğretmenlere nasıl duyuruluyor? Ayrıca bilgi çağında olduğumuz için okulların web sayfalarından neler yapıldığına çok hızla ulaşabiliyoruz. Zaten bize kazanımları da bu oluyor. BİT'in en büyük faydası yapacağınız hazırlıkta oluyor. Bu dokümanlar içinden süzme yaparak kendi okulumuza göre tekrar bir çalışma planı hazırlıyoruz. Çok büyük bir bilgi havuzundan kendinize göre uyarladığınız bir çalışma yapabilirsiniz.” Okul yönetimiyle ilgili geleceğe ilişkin tahminler ve planlamalar yapmada BİT'i kullanıyorum diyen P8 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, okulun kontenjanıyla ilgili, fiziki durumuyla ilgili bilgiler veriyoruz. Öğrenci kayıtlarıyla, nakilleriyle alakalı bilgiler veriyoruz karşılıklı olarak, bunu zaten sistemde yayınlıyoruz ve güncelliyoruz e okul sisteminde. Bu güncellenmiş bilgiler üzerinden geleceğe yönelik tahminler ve planlamalar yapabiliyoruz.” Problemlerin analiz edilerek çözüm yollarının belirlenmesinde BİT'i kullanıyorum diyen P8 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Nasıl devletlerin ülkelerin kalkınma planları varsa okullarında stratejik planları var. Bunları planlarken mümkün olduğunca gerçekleştirilebilir olmasına bakıyoruz. Bunu yaparken MEB bağlı kurumların bunun üzerinde ana bir çerçeve plan var. Biz okul olarak elektronik ortamda SWOT analizlerini yaparak, avantajlı, dezavantajlı yönlerimizi yazarak, güçlü-zayıf yönlerimizi yazarak bunu hazırladık. Yani BİT'i kullanarak stratejik planımızla ilgili bütün hazırlıklarımızı gerçekleştirdik.” Planlama yaparken gerekli bilgilerin elde edilmesinde BİT'i kullanıyorum diyen P14 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Mesela öğretmen sayısı ne kadar? Bunu bilmemiz lazım. Bunu belirlemek için elimizdeki kaynaklara bakıyoruz. Öğretmen sayısının bir dökümünü alıyoruz. Gelen öğretmenlerimizin adreslerine varıncaya kadar bütün bilgilerini bilgisayardan alıyoruz zaten. Daha sonra branşlarını alıyoruz. Kendimize göre öğretmenlerin başarı durumlarını, kafamızda belirliyoruz zaten. Hangi sınıflara hangi öğretmenlerin verilebileceğini planlıyoruz. Daha sonra bunu bilgisayara giriyoruz.”

Okul yöneticilerinin BİT'i örgütlenme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.3. Okul Yöneticilerinin BİT'i Örgütlenme Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Okulda eğitim yönetimi bilişim sistemi uygulamalarının kullanımında	✓	✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Okul çalışanlarının ücret, nakil ve görevlendirme işlemlerinde	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓
Okul çalışanlarına görev ve iş dağılımı yaparken	✓			✓		✓	✓				✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
İşgücü tasarrufunda		✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓		✓					
İleride kullanılmak üzere bilgilerin elektronik ortamda depolanması		✓		✓			✓	✓					✓	✓			✓	

Tablo 1.3. incelendiğinde Okulda eğitim yönetimi bilişim sistemi uygulamalarının kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P10 şöyle demektedir: "E-okul ve MEBBİS zorunlu mesela. Çocukların aldığı notların sisteme girilmesinden tutun, öğrenciyle ilgili tüm veriler oraya giriliyor. Daha sonrasında yazılılar, yaptığınız sözlü, öğrenci gelişim raporları, davranış notları olsun her şeyi e okul sistemiyle çözüyoruz. MEBBİS daha çok idari işlemlerde kullanılıyor. Oradaki verileri, okuldaki oda sayısından, bilgisayar sayısından personel bilgilerine okuldaki şeyleri oraya işliyoruz." Okul çalışanlarının ücret, nakil ve görevlendirme işlemlerinde BİT'i kullanıyorum diyen P9 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Ek ders ve maaşlar; eskiden okulların en çok yorulduğu bölüm buydu. Şimdi biz hiç yorulmuyoruz. Text dosyasını devam-devamsızlık programından al oradan sisteme aktar. Yüz küsur personelin tek tek puantajını girmek zulümdür ama BİLSA' da birkaç dakika sürüyor. Orada dosyayı oluştur. KBS'ye aktar. Sonra sonuçları kontrol et. İşlem tamam." İşgücü tasarrufu açısından BİT'i kullanıyorum diyen P3 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Yine kendi içimizdeki işlemlerde, yazışmalarda müdür yardımcıları arasında kullanılabilir. Okul içinde ve dışında personeli kullanmıyorsunuz böyle işler için. Ayrıca gereksiz kâğıt israfının da önüne geçmiş oluyorsunuz. Fotokopi çek, gönder, oradan geri gelsin bundan kurtuluyorsunuz. Saniyeler içerisinde onların görmesini sağlayıp zamandan tasarruf sağlamış oluyorsunuz. İş gücünden de tasarruf sağlanmış olunuyor." İleride kullanılmak üzere bilgilerin elektronik ortamda depolanmasında BİT'i kullanıyorum diyen P8 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Gelen bilgileri de eğer performans takip sınavıysa İl MEM ile paylaşıyoruz. Bir diğeri üniversite sonuçlarımız, YGS sonuçlarımızın analiz ve istatistik sonuçları bir şekilde gönderiliyor. Zümreler bu konuda çalışmalarını yapıyorlar ve ortak bir veri tabanında topluyor. Elektronik ortamda hazırlanan bu raporlar hem arşivleniyor daha sonraki yıllarda istatistiki bilgi alma açısından hem de ilgili yerlere bizden istendiği zaman gönderiliyor."

Okul yöneticilerinin BİT'i iletişim boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda şekil ve tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.4: Okul Yöneticilerinin BİT'i İletişim Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Okulun tüm üyeleriyle okul içi iletişimi sağlamada	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Velilerle iletişim ve işbirliği için	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Üst Kademeyle iletişimde ve fikirlerin, önerilerin, isteklerin, iletilmesinde	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
İnformal (gayri resmi) iletişimde	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓	✓		✓					

Tablo 1.4. incelendiğinde okulun tüm üyeleriyle okul içi iletişimi sağlamada BİT'in kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P10 şöyle demektedir: "Bizim idarecilerimiz arasında çok iyi bir diyalog var. Diyalogdaki en önemli faktörlerden birisi cep telefonu ve kullandığımız sosyal medya programları. Bu programları aktif olarak kullanıyor idarecilerimiz. Müdür yardımcımız "Ben şu anda okuldan çıkıyorum, bir işim var." diyerek grup üzerinden bu haberleşmeyi gerçekleştiriyor. Bununla beraber öğretmenlerimiz arasında Whatsup gruplarımız var. Bazı duyurularımızı bunun üzerinden yapıyoruz." Velilerle iletişim ve işbirliği için BİT'i kullanıyorum diyen P18 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Velilerle irtibat kurabilmek için öncelikle iletişim bilgileri sisteme işlenmekte, öğrenciyle ilgili bilgiler verilmesi gerektiğinde, öncelikle en başta devam-devamsızlık bilgisi, bir diğeri not bilgisi veya performans ödevlerinden aldıkları notlar. Bunlar eskiden olduğu gibi velinin okula gelip de arayıp sorup soruşturmasına hiç gerek kalmadan, e okuldan girdiği zaman çocuğuyla ilgili bütün bilgileri, ders durumunu, not bilgisini, devamsızlığını, disiplinle ilgili durumları, bir olaya maruz kalıp kalmadığını, bir ceza alıp almadığını her ne gerekiyorsa hepsini oradan izleyebilir. Zaman zaman veli toplantılarında, bir toplantı veya ortak bir çalışma yapılacaksa veliye bu konuda bilgi verilir." Üst kademeyle iletişimde ve fikirlerin, önerilerin, isteklerin, iletilmesinde BİT'i kullanıyorum diyen P3 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Yazışma noktasında kullanıyoruz. Mesela Bakanlığın kendi Dokuman Yönetim Sistemi var. Eski sistemde yazıyı bilgisayarda bile yazsanız, yine elde götürüp teslim ediyordunuz şimdi bilgisayar ekranı üzerinden bilişim teknolojilerini kullanarak yazı yazıp elektronik ortamda gönderiyoruz. Örneğin bakanlıktan bütçe talebiniz var. Bütçe talebinizde genel müdürlüğünüz size bir yer açıyor. Oradaki tabloyu ihtiyaçlarınıza göre dolduruyorsunuz oradan gönder dediğiniz zaman bütün taleplerinizi iletmiş oluyorsunuz. Yani iletişim teknolojilerini ihtiyaçları karşılanması noktasında, talep noktasında kullanıyoruz." İnformal (gayri resmi) iletişimde BİT'i kullanıyorum diyen P7 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Bu sene yeni başladığımız bir AB projemiz var. Yapılacak çalışma ekip çalışması olacağı için haftada bir toplantı yapsak da sosyal paylaşım siteleri üzerinden fikir ve düşüncelerini paylaşıyoruz. Whats up' ı kullanıyor, Twitter'ı kullanıyor, Face'ini kullanıyor. Kendi aralarında bir informal iletişim var."

Okul yöneticilerinin BİT'i etkileme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda şekil ve tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.5: Okul Yöneticilerinin BİT'i Etkileme Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Astlara yetki devrinde		✓		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓		✓			✓
Teknolojiyi kullanarak sunular yapmada	✓						✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	
Görev ve sorumlulukların BİT üzerinden iletilmesinde	✓									✓				✓				

Tablo 1.5. incelendiğinde Okulda astlara yetki devri açısından BİT'in kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P6 şöyle demektedir: "Okuldaki bütün

sınıflarımızın müdür yardımcılarımız arasında herkese 13 sınıf olmak üzere paylaştırdık. E okul ve MEBBİS üzerinden gerekli yetkilendirmeleri yaptık. O sınıflarla ilgili yapmaları gereken iş ve işlemler için bilgisayar ortamında yetki ve sorumluluklarını verdik. Öğrencilerin devam-devamsızlıklarını, bunların posta yoluyla velilerine ulaştırılması ve takibini müdür yardımcılarımız yapıyor. Notların ve raporlarının girilmesini kendi şifreleriyle yapıyorlar.” Teknolojiyi kullanarak sunular yapıyorum diyen P10 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Sosyal medyayı aktif olarak kullanan bir yönetici olarak öğretmenlerime Twitter nasıl kullanılır? Twitter’da mention nasıl yapılır? Mülki amirlerle (vali, kaymakam, belediye başkanı gibi) interneti ve Twitterı kullanarak nasıl iletişime geçebiliriz? Bunları nasıl takip edebiliriz? Nasıl mesaj atabiliriz? konularında sunum yaptım. Bunları anlatırken iki binin üzerinde takipçim olduğunu gördüler. Biz daha yolun başındayız falan, filan şeklinde bir etkilenme oldu. Müdür bey, aa bak aktif olarak kullanıyor. Şu kadar takipçisi var. Orada gördüler ve şu an bütün öğretmenlerimiz aktif olarak kullanıyor liderlik denilen etkiyle.” Görev ve sorumlulukları BİT üzerinden iletiyorum diyen P10 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Öğretmenin kendi görev ve sorumluluklarının hatırlaması noktasında kullanılabilir tabi ki. Şu tarihe kadar notların girilmesi için gereğinin yapılması gibi bir bilgilendirme mesajı gönderilebilir. Bu şekilde bir hatırlatma mesajıyla bunu duyurabilirsiniz.”

Okul yöneticilerinin BİT’i eşgüdümleme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.6: Okul Yöneticilerinin BİT’i Eşgüdümleme Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Okul çalışanlarının birbirinden ve yaptıklarından haberdar olmalarını sağlamada	√	√	√		√	√		√				√	√	√	√		√	√
Okuldaki bölümler ve zümreler arasındaki bilgi alış-verişini sağlamada	√				√	√	√	√		√	√			√			√	√
Okul çalışanları arasında yardımlaşma ve işbirliğini sağlamada		√			√	√											√	

Tablo 1.6. incelendiğinde okul çalışanlarının birbirinden ve yaptıklarından haberdar olmalarını sağlamada BİT’i kullanım yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P6 şöyle demektedir: “Okuldaki tüm çalışan arkadaşlarla iletişimi sağlama açısından, koordinasyonu sağlama açısından bunu etkin şekilde kullanıyoruz. Örneğin, sivil savunmayla ilgili, tatbikatla ilgili birimler kuruluyor, herkesin görevi var fakat bunlar birlikte yürürse bir sonuç çıkıyor. Bunun yapılması içinde telefon olsun, internet olsun, internetteki sosyal ağlar olsun oradan birbirleriyle haberleşme söz konusu. Ayrıca okulun stratejik planı var. Çeşitli birimler kuruldu. Bu birimlerde çalışmalarını için arkadaşlarımız görevlendirildi. Bunlarda yaptıkları çalışmalardan birbirlerini haberdar etmek için mutlaka telefon, sosyal ağlardan veya mail üzerinden iletişim kuruyorlar.” Okuldaki bölümler ve zümreler arasındaki bilgi alış-verişini sağlamada BİT’i kullanıyorum diyen P10 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Bizde mesela iletişimle ilgili şu çok önemli, çok sık zümre toplantısı yapıyoruz. Bu zümre toplantılarının duyurulması, çağırılması tabi ki kullanılıyor Burada bizde şu çok önemli A sınıfı bastır git. C sınıfı geride kalsın böyle bir şeye fırsat vermiyoruz. Yapılan bütün uygulamalar haftalık işleyişimiz bizim bütün sınıflarda öğretmenlerimiz aynı programı uyguluyorlar. Deneme sınavları okunduğu zaman ilgili zümrelere ve öğretmenlere gönderiliyor. Tüm bu iletişimi BİT üzerinde yapıyoruz. Ekin kullanıyoruz.” Okul çalışanları arasında yardımlaşma ve işbirliğini sağlamada BİT’i kullanım diyen P17 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Bir arkadaşımızın rahatsızlandığını duyduğumuzda, örneğin hastanede kana ihtiyacını olduğunu

duyduğumuzda öğretmen arkadaşlarımıza mesaj atmak suretiyle yattığı hastaneyi belirtmek suretiyle BİT araçlarını kullanabiliyoruz.”

Okul yöneticilerinin BİT'i değerlendirme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.7: Okul Yöneticilerinin BİT'i Değerlendirme Boyutunda Nasıl Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde	√	√	√	√		√	√	√		√	√	√	√	√		√	√	√
Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında			√	√	√	√	√	√	√		√	√	√	√		√	√	
Öğrenci ve öğretmen devam, devamsızlıkları, disiplin olaylarının takibinde			√	√	√		√		√	√	√	√		√	√	√		
Denetim sürecine hazırlanmada						√				√	√	√						√
Ders teftişinin değerlendirilmesinde							√			√								√

Tablo 1.7. incelendiğinde okulda öğrenci başarısının değerlendirilmesinde BİT'in kullanımı yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P4 şöyle demektedir: “Öğrenci sayıları, bir önceki denemeye kaç kişi girmiş? Okul kaçınıcı olmuş gibi bilgileri sürekli depoluyoruz. Bir işlem yaparken sürekli önceki yıllarla karşılaştırıyoruz. Bu anlamda bilgisayar bizim çok işimize yarıyor. İlerleme mi var? Gerileme mi var? Hatta bu değerlendirme sürecinde biz sadece okulda yapılan normal sınavların dışında deneme sınavlarını da yüklüyoruz. İki deneme arasındaki farklılıkları takip ediyoruz. Bu anlamda çok işimize yarıyor.” Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında BİT'i kullanıyorum diyen P3 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Demirbaş takibinde bakanlığın kendi demirbaş mal ve taşınır mal takip programları var. Elektronik ortamda yapıyorsunuz bunları, siz mal alımı yaptığınızda veya bakanlık gönderdiğinde sisteme anında girişlerini yapıyorsunuz. Tüketim noktasında çıkışlarını yapıyorsunuz ya da belli bir kullanım sonunda ömürlerini tamamlamış ürünlerin sistemden düşüşlerini yapıyorsunuz ve bunların hepsini bilişim teknolojileri ortamında yapıyorsunuz. Eskiden olduğu gibi defterler üzerinden yazılıp çizilen bir şey yok, bunların hepsi elektronik ortamda. Devlet benim kaç tane bilgisayarım, kaç tane sıram, kaç tane fotokopi makinam var, ne kadar yakıt almışım, ne kadar fotokopi almışım, ne kadar sarf malzemesi almışım hepsini anında sistem üzerinden görüyor ve bunların ne kadarın tükettiğimi sistem üzerinden takip edebiliyor.” Öğrenci ve öğretmen devam, devamsızlıkları, disiplin olaylarının takibinde BİT'i kullanıyorum diyen P9 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Okulu kontrol etmeniz çok basit hiç yerinizden kalkmadan, e okuldan öğrencilerin devam-devamsızlığını görebiliyorsunuz. Geçiyorsunuz şeye, öğretmen devam-devamsızlığına benim yüz öğretmeni takip etmem mümkün değil. Müdür yardımcılarının nöbet defterinden, memurun sevk izin ve rapor listesinden, memurla biz ortak kullanıyoruz devam-devamsızlık defterini biraz sonra geçince gösteririm. Öğretmen diyelim ki 3 günlük rapor getiriyor. Benim bilgisayardaki programa bağlanıyor. Öğretmenin raporunu giriyor, iznini giriyor. Ay sonunda devam-devamsızlık ve ücret hesaplanırken birkaç dakikanızı alıyor. Öbür türlü siz yapmaya kalksanız tek tek nöbet defterini elden geçireceksiniz, izin rapor listelerini elden geçireceksiniz.” Denetim sürecine hazırlanmada BİT'i kullanıyorum diyen P17 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Okuldaki değerlendirme süreçlerinde öğretmenlerimizin yönetmelik gereği yılda bir kere denetimlerini yapıyoruz. Artık denetim değil de rehberlik etmeleri konusunda bizlere yetki verilmiştir. İşte bende ders denetleme formlarını tabi bilgisayar ortamında hazırlamak suretiyle BİT araçlarından faydalaniyorum. Örneğin bu öğretim yılı, gelecek öğretim yılı diğer öğretim yıllarına ilişkin formları bilgisayar ortamında saklıyorum. Bu bana yıl yıl değerlendirme imkanı veriyor.” Ders teftişinin değerlendirilmesinde BİT'i kullanıyorum diyen P7 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Şimdi yönetmelik gereği öğretmenlerimizin ders denetimlerini yapmamız gerekiyor. Onları değerlendirmemiz

gerekiyor. Öğretmenlerimizin değerlendirmelerini değerlendirme defterine ve bilgisayar ortamında arşivliyorum. İcabında bu öğretmenimizin dersine dinlediğim zaman uyardığımız noktalar neymiş sonraki süreçlerde ne ölçüde düzelmiş olduğunu takip edip değerlendirmek daha kolay ve sağlıklı oluyor.”

Yönetim Süreçlerinde BİT'in Kullanımının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Yönetici Görüşlerine Göre Nitel Araştırma Bulguları

Okul yöneticilerinin BİT'in yönetim süreçlerinde kullanımının nasıl olması gerektiğini ilişkin görüşleri sorulmuş olup aşağıda şekil ve tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 1.8.1. Okul Yöneticilerinin BİT'in Yönetim Süreçlerinde Kullanımının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Devam-devamsızlık işlemlerinin otomatik olarak BİT araçlarıyla yapılması			✓			✓					✓			✓	✓	✓	✓	
Okulda yönetsel ve eğitsel uygulamaların duyurulması			✓	✓		✓	✓	✓			✓							
Öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşların teknolojiye adaptasyonu, kullanımı ve bilinçlendirilmesi						✓		✓	✓							✓	✓	✓
Elektronik ortamda yasal tebliğ ve veri saklama uygulaması						✓		✓		✓						✓		

Tablo 1.8.2. Okul Yöneticilerinin BİT'in Yönetim Süreçlerinde Kullanımının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16	P17	P18
Denetimde BİT kullanılması	✓			✓	✓													
MEB in Kullandığı Yönetim Bilişim Sistemleri Uygulamalarının diğer kurumların uygulamalarıyla entegre olması													✓		✓			
BT Rehber Öğretmeni kadrosu verilmesi								✓										
Denetim sürecinin değerlendirilmesi					✓													
DYS sisteminin tüm kurumlar için yaygınlaştırılması					✓													
MEB veri tabanındaki bulunan bilgilerin okullardan tekrar tekrar istenmemesi														✓				

Yöneticilerin
bilgilerini ve
sorunlarını
paylaşacakları portal

v

Tablo 1.8.1 ve Tablo 1.8.2. incelendiğinde devam-devamsızlık işlemlerinin otomatik olarak BİT araçlarıyla yapılması yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Konuyla ilgili olarak okul yöneticilerinden P11 şöyle demektedir: *“Özellikle devamsızlık takibiyle ilgili bir hayalim var. Bu hayalimde çok mümkün aslında şu an uygulanan projelerle birlikte. Özellikle yoklamanın bir defter ve defter içindeki bir kâğıt yerine, öğrencilerin elindeki tabletlerden akıllı tahtalara, akıllı tahtalardan benim bilgisayarına, benim bilgisayarımın velinin cep telefonuna kadar uzanan bir süreç olarak gerçekleşmesini istiyorum. Hayal ediyorum daha doğrusu.”* Okulda yönetsel ve eğitsel uygulamaların duyurulmasında BİT’in kullanılmasını istiyorum diyen P3 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Öğretmenlerle ilgili benim şöyle bir hayalim var; öğretmenler odasında bir tane akıllı tahtamız var. Siz gelmeden önce hazırladığım bir bilgi notu vardı. Onu karakalem hazırlamak yerine bilgisayarda yazıp, anında görmelerini sağlayabilirdim ama ne yaptım? Karakalem bir çalışma yaptım. Onu okulun memuruna verdim. Bunu yazıcıdan çıktı olarak al. İmza sürküsüne tak. Öğretmenler odasına gönder. Bunların hiçbirine gerek yoktu. Buradaki ekrana yansıtır ve sabitlerdim. Zaman zaman hareketlenmesini sağladım öğretmenlerin dikkatini çekme noktasında böylelikle o bilgi notu tebliği edilmiş olurdu.”* Öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşların teknolojiye adaptasyonu, kullanımı ve bilinçlendirilmesi istiyorum diyen P5 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Veliler teknolojiye daha fazla adapte olsalar süper olacak. Yani velilerin teknolojiyi kullanımını sağlamak için özendirici çalışmalar yapılmalı. Gerçekten onları etkilememiz ve özendirmemiz gerekiyor. Bunun için eğitim vermemiz gerekiyor yani bunu yaparsak eğer sorunların çözülmesinde anında ve hızlı müdahaleyi gerçekleştirebileceğiz. Öğretmenlerin teknolojiye adaptasyonu şart çünkü öğretmenler bu ülkenin yeni neslinin yetiştirecek insanlar.”* Elektronik ortamda yasal tebliğ ve veri saklama uygulamasının olmasını istiyorum diyen P9 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Bunu yazın ya da söyleyin. KURUMNET’te, e postada aynı. Şimdi yazı e posta üzerinden geliyor. Faksı geliyor. En son yazının kendisi geliyor. Şimdi eskiden bir yazıya cevap verip kurtuluyordunuz. Şimdi hem e posta, faks, yazıya ayrı cevap veriyorsunuz. Orada biraz evrak kargaşalığı var. E imza sanki bunu düzeltecek gibi, mesela o şifre sadece bende var ya da müdür beyde var. Ben açtığım zaman karşı görmüyor mu bunu? Görüyor. Açıldığı zaman cevap verin ya da yüksek uyarı, yüksek öncelikli gibi değişik seçenekler var. Onu açtığım zaman karşı zaten benim okuduğumu biliyor. Faksa ne gerek var, yazıya ne gerek var? Anlamsız bir şey. İş yükünü artıyorlar.”* Denetimde BİT kullanılmasını istiyorum diyen P5 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Denetim sürecinde, klinik denetimde olduğu teknoloji kullanarak denetim etkin bir şekilde gerçekleşmesini sağlayabiliriz. Mesela denetim içerisinde ders bir video kaydı kullanarak veya ses kayıt cihazını kullanarak depolanabilir. Daha sonra okul müdürü ile öğretmen kamera kayıtlarını oturup beraber izleyebilirler. Bak sen böyle bir ders işledin. Şu şekilde işlersen daha iyi olmaz mı? Bu konuda ne düşünüyorsunuz? gibi soru sorma imkânlarını kullanabilir okul müdürü ve denetlenen kişi. Denetlenen kişide derki; bende şu noktalarda hata yapmışım. Böyle yapsam daha etkili olur. Kendisinin doğruyu bulmasında daha etkili olur çünkü kendi izlediği için kamera kaydını bu ona en iyi şekilde rehberlik etmiş olur. Demek ki burada kullanılabilir. Aslında çok güzel olur.”* MEB’in kullandığı Yönetim Bilişim Sistemleri Uygulamalarının diğer kurumların uygulamalarıyla entegre olmasını istiyorum diyen P15 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Mesela şu olsa, öğrenci rapor alıyor. Öğrenci bunu okul idaresine teslim etmek zorunda, sağlık bakanlığıyla işbirliği içerisinde bu rapor otomatik olarak MEB’in sistemine düşse. O raporları buraya girmek için veya sisteme girmek için uğraşmasam. Sağlık bakanlığıyla böyle bir çalışma olabilir.”* BT Rehber Öğretmeni kadrosu verilmesini istiyorum diyen P7 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Okullarda her ne kadar akıllı tahtalar olsa da, BT sınıfına bazı derslerde ihtiyaç duyuyoruz aslında. Bunlar olmazsa olmazlardır. Bunun dışında bizim gibi akıllı tahta olan okullarda, norm durumuna bakılmaksızın bir bilgisayar öğretmeni bulunmalı ve norm buna göre ilişkilendirilmeli diye düşünüyoruz. Okulumuzda etkili ve verimli bir şekilde yönetim ve öğretim süreçlerinde kullandığımız bilgisayar öğretmenimizin, ders yükü azlığından dolayı başka okula tayini çıktı. Yani ben istiyorum ki akıllı tahtaların olduğu bizim gibi okullarda bir bilgisayar öğretmeni norm kadrosu bulunmalıdır.”* Denetim sürecinin değerlendirilmesinde BİT’in kullanılmasını istiyorum diyen P5 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *“Hem denetim sürecinde BİT’den yararlanılabilir, hem de ders teftişinin değerlendirilmesi sürecinde kullanılabilir. Müfettişler için bir denetim modülü oluşturuldu. Okulla ilgili bilgileri oradan elde edebiliyorlar. Yani kurum denetiminde de aynı şekilde sağlayabiliyorlar sistem üzerinden. En azından bazı verileri, istatistik verileri oradan elde edebiliyorlar. Okullar içinde böyle bir imkan olsun isterdim.”* DYS sisteminin tüm kurumlar için

yaygınlaştırılmasını istiyorum diyen P5 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “DYS sitemini bizde kullansak çok iyi olacak. Ben Milli Eğitime yazı götürmekten nefret eden bir adamım. Kepez MEM bunu çok güzel yaptı. Benim hayalim bu sistemin Muratpaşa bölgesinde de yapılması. Abartmıyorum atılan kâğıdı. Bir yazı için kullanılan kâğıdı görerseniz gerçekten içiniz acır. Bir top kâğıdın birkaç yazı için harcadığını gördüm. Ne kadar küçülseler, arkalı önlüde çekseler DYS sisteminin yerinin tutmaz. Yazık günah. Milli servet yani çok müthiş bir zaman, para iş gücü kaybı. Orada çalıştıracağım adamı başka yere kaydırırım. Üç adam çalışıyor bunun için. Bunu hayal ediyorum.” MEB veri tabanında bulunan bilgilerin okullardan tekrar tekrar istenmemeli diyen P13 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “Özellikle benim yakındığım bir şeyi söyleyeyim. Sistemsel olarak e okul veya MEBBİS üzerinden verileri giriyoruz ama girdiğimiz verileri bizden tekrar istiyorlar. Yani orada sistem üzerinden süzmek yerine hala bizden kâğıt üzerinden bilgi istiyor. En büyük sıkıntı bana göre o. Bu sene kayıt olan öğrenci sayısı belli, geçen sene kayıt olan belli. Sistem dışına giden öğrenci belli. İşte takdir alan öğrenci sayısı belli. Tasdikname alan öğrenci sayısını bildir. Bu sene kaç öğrenci aldı onu bildir. Bize sormadan sistemden bu bilgileri süzüp bu bilgileri ortaya çıkartmıyorlar.” Yöneticilerin bilgilerini ve sorunlarını paylaşacakları portalların olmasını istiyorum diyen P1 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “İdareciyim okul yönetimiyle ilgili sorunlarım var. BİT vasıtasıyla bu sıkıntım çözülebilir. Yöneticilerin deneyimlerinden bir bilgi bankası oluşturulabilir. Atıyorum benim karşıma çıkmış olan problem nedir? Çevredeki çeteleşme hadiseleri diyelim. Bu problemi başka okullar nasıl çözmüş? Bir bilgi bankası oluşturulabilir veya bir portal oluşturulabilir. Yani EBA falan dedik ya, onun yöneticileri için olanı. Yıllarını bu işe vermiş, teknoloji kullanmış ya da kullanmamış, problem çözme konusunda üstatlaşmış insanların tecrübelerini paylaştığı portallar olsun. Yani ben girebilirim. Oda girsin. Yöneticilerinde dertlerinin on-line dinlediği ya da dertlerinin paylaştığı bir portal oluştun. Bu işi daha önce yapmış yaşamış tecrübelerin paylaşıldığı bir portal olsun istiyorum. Güzel bir şey olur bence.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Okul yöneticilerinin karar verme sürecinde BİT'in kullanımına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumlarsak; “Karar verme için gerekli bilgilerin elde edilmesinde BİT'in kullanımı” yöneticiler tarafından en çok dile getirilen görüş olmuştur. Bu sonuç Bursalıoğlu (2002, s.79)'nun örgütte değişiklik yapmada, bir çatışmayı önlemede ya da çözümede kullanılacak gerekli bilgilerin yöneticinin elinde olması gerekir tespitiyle paralellik göstermektedir. “Karar almada etkililiği ve verimliliği artırmada BİT'in kullanımı” yöneticiler tarafından ifade edilen başka bir görüş olmuştur. Bu görüş Çınar (2011, s.4)'ın, kararların örgütü etkili ve verimli kılması, karar almada kullanılan bilgilerin değerine ve sunuluş biçimine bağlı olmasının yanı sıra bilgi ve iletişim teknolojilerinin bu bilgileri yöneticilere gereksiz ayrıntılardan uzak bir şekilde sunması ifadesiyle örtüşmektedir. “Daha hızlı kararlar almada BİT'i kullanıyorum” görüşü Anameriç (2005, s.38)'in BİT'in örgüt ile ilgili topladığı bilgileri, karşılaşılan bir durum ya da problem karşısında en kısa sürede gerekli yönetim katmanlarına iletme ile görevli olması ifadesiyle uyumludur. Yöneticilerin, “Karar vermede gerekli bilgilerin işlenmesinde BİT'i kullanıyorum” şeklinde görüşünün Lewis, Goodman ve Fanot (1995, s.599)'un BİT'in yönetim faaliyetinde, karar almada ve örgüt yapısı ve işleyişini kontrol etmede yardımcı olacak bilginin toplanması, işlenmesi ve iletilmesini sağlayacak araç olduğu söylemiyle aynı olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin BİT'i planlama boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumlarsak; “Diğer kurumların uygulamalarından ve örneklerinden yararlanarak planlama sürecini oluşturmada BİT'i kullanıyorum” görüşüyle, Turan (2002, s.272)'ın bilgisayar ve ilgili teknolojiler sayesinde çağcıl okul yöneticisi, kısa sürede binlerce sayfa bilgiye ulaşabilmekte, bu bilgiler ışığında daha sağlıklı planlar yapabilmekte ve projeler üretebilmektedir saptaması uyumludur. “Okul yönetimiyle ilgili geleceğe ilişkin tahminler ve planlamalar yapmada BİT'i kullanıyorum” görüşüyle, Ülgen (1990, s.183-188)'in BİT'in kullanımı örgütler için geleceğe yönelik tahminlerin doğruluk derecesini artırmıştır söylemi örtüşmektedir. “Problemlerin analiz edilerek çözüm yollarının belirlenmesinde BİT'i kullanırım” görüşü, Soysal (1989, s.7-8)'in hazırlanacak planların uygulanabilir olabilmesi için geçmişe ait bilgilerin tamamının değerlendirilmiş olması, geleceğe ait tahminlerin doğru olarak yapılmış olması şarttır ve çok miktar da bilginin hızlı bir şekilde işlenerek bu bilgilerden arzu edilen sonuçların elde edilmesinde bilgisayarların önemli yardımları vardır yaklaşımı birbirleriyle tutarlıdır. “Planlama yaparken gerekli bilgilerin elde edilmesinde BİT'i kullanırım” görüşü Turan (2002, s.272)'ın bilgisayar ve ilgili teknolojiler sayesinde çağcıl okul yöneticisi, kısa sürede binlerce sayfa bilgiye ulaşabilmekte, bu bilgiler ışığında daha sağlıklı planlar yapabilmekte ve projeler üretebilmektedir söylemiyle uyumludur. Okul yöneticilerinin BİT'i örgütlenme boyutunda nasıl kullandıklarına dair görüşleri genel olarak yorumlanırsa; “Okulda eğitim yönetimi bilişim sistemi uygulamalarını kullanıyorum” görüşüyle Telem (2001, s.345)'in 20. yüzyılın ortasından itibaren, okullarda ve eğitim örgütlerinde yönetim bilişim sistemlerinin etkisi görülmeye başlanmıştır görüşü paralellik göstermektedir. “Okul çalışanlarının ücret, nakil ve görevlendirme işlemlerinde BİT'i

kullanım” görüşü Picciano (2006, s.73) ve Erdoğan (1993, s.25)’in bilgisayarlar bütçe hazırlama, döner sermaye işlemleri, personel ücret ödemeleri, gibi birçok alanlarda kullanılabilir yaklaşımla örtüşmektedir. “Okul çalışanlarına görev ve iş dağılımı yaparken işgücü tasarrufu için BİT’i kullanım” görüşüyle, Artul (2003, s.35)’un “Büro yönetimini kolaylaştırmada BİT’ in kullanılması zaman ve enerjiden tasarruf sağlamakta, işler doğru ve hızlı yürümekte, böylelikle büro işlerinde görevli olan müdür yardımcıları asıl işlerini yapabilmekte ve verimlilik artabilmektedir” ifadesi benzerlik göstermektedir. “İleride kullanılmak üzere bilgilerin elektronik ortamda depolanmasını sağlıyorum” görüşüyle Afzaal (2012) ve Selwood (2004)’un BİT bilginin sunulması, depolanması yönetim işlemleri ve çevrimiçi uygulamalara erişim için gerekli olduğu durumlarda iletilmesi ve raporlama işlemlerinde yöneticilere yani karar alıcılara yardımcı olur yorumuyla örtüşmektedir. Okul yöneticilerinin BİT’i iletişim boyutunda nasıl kullandıklarına dair görüşlerini genel olarak yorumlarsak; “Okulun tüm üyeleriyle okul içi iletişimi sağlamada BİT’i kullanım” görüşüyle, Visscher (1996b, s.324)’in ağ üzerindeki bilgisayarlar aracılığıyla mesajlar ve diğer bilgiler kurum içinde çalışanlar arasında veya diğer kurumlarla paylaşılabilir tespitiyle örtüşmektedir. “Velilerle iletişim ve işbirliğinde BİT’i kullanım” görüşü, Thomas (1999, s.7)’in sesli mesaj, e mail ve web sitesi gibi uygulamalarla okuldaki çalışanlarla ve velilerle etkili iletişimi gerçekleştirmek için kullanabilmelidir yaklaşımıyla paralellik göstermektedir. “Üst kademeyle iletişimde ve fikirlerin, önerilerin, isteklerin, iletilmesinde BİT’i kullanım” görüşü, Ülgen (1990, s.201)’in örgütte gerçekleşen sonuçların BİT araçlarıyla üst düzey yöneticiler tarafından anında gözlenip takip edilmesi sağlanabilir saptamasıyla benzerlik göstermektedir. İnfomal (gayriresmi) iletişimde BİT’i kullanım” görüşü, Willmot ve Murray (2001, s.172)’nin örgütte kullanılan BİT araçlarıyla birlikte kurumda ve çalışanlarda yatay, informal, supontane iletişim boyutlarında artış meydana gelmektedir tespiti benzerdir. Okul yöneticilerinin BİT’i etkileme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşlerini genel olarak yorumlarsak; “Astlara yetki devrinde BİT’i kullanım” görüşü Anameriç (2005, s.37)’in “Etkileme sürecinde üstlerin astlarına yetki devretmesi söz konusudur. Bilgisayar ve dolayısıyla da BİT kullanımında da bu yetki kullanımı gerçekleşmektedir. Veri tabanlarında, karar modellerinde verilerin işlenmesi, sorumlu personel tarafından yapılmalıdır. Bu işlem, standartlaşmayı sağlar, yanlışları azaltır ve performans değerlendirmesini kolaylaştırır.” anlatımıyla paralellik göstermektedir.

“Teknolojiyi kullanarak sunular yapmada BİT’i kullanım” görüşü Kearsley (1995, s.36)’in “Okul yöneticileri, okul tahtalarında, öğrenci velilerine, gruba veya öğretmenlere sunum yaparlar. Bu sunumlar, etkili bir şekilde iletişim kurmak için yüksek kalitede görsellik içermektedir.” ifadesiyle benzerlik göstermektedir. “Görev ve sorumlulukların BİT üzerinden iletilmesi” görüşü, Anameriç (2005, s.37)’in “Etkileme, yetki ve sorumluluk sahibi olan yöneticinin astlarının faaliyetlerini etkilemesi ve onlara ne yapmaları gerektiğini bildirmesiyle ilgili bir yönetsel faaliyettir. Bunların olması için yöneticilerin yapması gereken işlemler ve yapılan işlemlerin durumu BİT araçları üzerinden yürütülebilir.” anlatımıyla benzerlik göstermektedir. Okul yöneticilerinin BİT’i eşgüdümleme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri genel olarak yorumlanırsa; “Okul çalışanlarının birbirinden ve yaptıklarından haberdar olmalarını sağlamada BİT’i kullanım” görüşü okul yöneticileri tarafından en çok dile getirilen konu olmuştur. Bu görüş Anameriç (2005, s.37)’in bilgi ve iletişim teknolojileri, bir organizasyondaki tüm yönetim kademelerine bilgi sağlama özelliği ile sistematik olarak alt bölümlerin birbirlerinin yapmış oldukları işlerden bilgi sahibi olmalarını sağlar yorumuyla benzerlik taşımaktadır. “Okuldaki bölümler ve zümreler arasındaki bilgi alış-verişini sağlamada BİT’i kullanım” görüşü, Sarıaslan (1983, s.42)’in “BİT kullanımı ile işletme faaliyetlerinde bölümler arası bilgi alış-verişi artmakta, düzenli bir emir-kumanda zinciri ve raporlama sistemi geliştirilmektedir. Böylece BİT yönetim faaliyetlerinin bütünleşmesine ve eşgüdümleme sürecine önemli katkıda bulunmaktadır.” tespitiyle benzerlik göstermektedir. Okul yöneticilerinin BİT’i değerlendirme boyutunda nasıl kullandıklarına ilişkin görüşleri genel olarak yorumlanırsa; “Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde BİT’i kullanım” görüşü, Erdoğan (1993, s.25)’in “Bilgisayarın en önemli işlevlerinden biri de grafik çizimidir. Birçok yönetim uygulamalarında, grafiklerle anlatım bir yönetici için alt ve üst birimlere ve topluma bilgi vermede çok açıklayıcı olabilir. Yıllara göre öğrenci sayısındaki artış, öğrenci başarısındaki artış, öğrenci başına düşen harcamalar gibi birçok konularda grafikler elde edilebilir.” tespitiyle örtüşmektedir. “Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında BİT’i kullanım” görüşüyle, Picciano (2006, s.73)’nin okulda kullanılan araç-gereçlerin demirbaş listesinin analizi ve ihtiyaçların tespiti için de çeşitli yazılımlar kullanılabilir ifadesiyle paralellik göstermektedir. “Öğrenci ve öğretmen devam, devamsızlıkları, disiplin olaylarının takibinde BİT’i kullanım” görüşü Duruştay (2003, s.294)’in veri tabanı uygulamalarıyla okuldaki öğrencilerin sınıflarını, dersleri, notlarını, öğrenci başarısını, devam-devamsızlığını izleme veya bir adres defteri oluşturma gibi belirli bir konu veya amaçla ilişkili olan bilgiler toplanabilir söylemi benzerlik göstermektedir. “Öğretmen başarısının değerlendirilmesinde BİT’i kullanım” görüşü, Telem (2001, s.349)’in “BİT araçlarıyla hazırlanan raporlar öğrencilerin başarılarının uzun süreli analizleri, öğrenci ya da sınıf başarısının diğer sınıflara karşılaştırılması gibi

öğelerden oluşabilir. Yine veri tabanında elde edilecek bilgiler sayesinde, başarısız ve çok başarılı öğrencilerin saptanması, problemleri sınıfların ya da çalışma gruplarının tanımlanması, cinsiyet grupların ya da tüm sınıf seviyesinin karşılaştırılması yapılabilir. Böylelikle öğretmenlerin sınıflar üzerindeki başarıları yorumlanabilir.” tespitinde yerini bulmaktadır. “Denetim sürecine hazırlanmada BİT’i kullanım” görüşü, Çınar (1997, s.294)’in “Bilgisayar destekli iletişim ve karar destek teknolojilerinin kullanılması, daha yüksek nitelikli kararlara yol açar. Örgütlerin, verdikleri kararlar ve bunların sonuçları hakkında dönüt almaları gerekir. Böylece daha önce verilen kararların doğurduğu sonuçlar, denetim süreci ile değerlendirilecek ve yeni verilecek, etkililiği ve verimliliği artıracak kararlar için somut, nesnel ipuçları bulunabilecektir.” yorumuyla benzeşmektedir. “Ders teftişinin değerlendirilmesinde BİT’i kullanım” görüşüyle ilgili Acheson ve Gall (1997, s.69)’in denetmenlerin, klinik denetimde geri bildirim görüşmesinin ikna edici veriye sahip olabilmeleri için kamera ve dizüstü bilgisayar gibi kayıt araçlarını kullanmaları gerekmektedir söylemi paralellik göstermektedir. Ayrıca okul yöneticileri not ve ödev girişlerinin elektronik ortamda denetiminde ve kurum teftişinde BİT’i kullanım şeklinde görüş bildirmiştir.

Yönetim süreçlerinde BİT’in kullanımının nasıl olması gerektiğine ilişkin yönetici görüşleri on bir başlık altında toplanmıştır. Devam-devamsızlık işlemlerinin otomatik olarak BİT araçlarıyla yapılması konusunda en fazla görüş bildirilmiştir. Yönetici görüşlerinden de anlaşılacağı üzere, okul yöneticileri günlük olarak e-okula devamsızlık bilgilerinin girilmesinden rahatsızlık duymaktadırlar. FATİH projesi kapsamında öğretmen ve öğrenci tabletlerinde kullanılan “Vsınıf” uygulaması sınıf içerisinde öğrenci yoklamalarını alabilmektedir. “Vsınıf” uygulamasının, e-okul sistemine adaptasyonu öğrenci yoklamaları BİT araçlarıyla kolaylıkla alınabilir ve okul yöneticilerinin iş yükleri bu şekilde hafifletilebilir. Okulda yönetsel ve eğitsel uygulamaların duyurulmasında görüşü okul yöneticileri tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Okullarda bulunan mevcut donanım alt yapısı düşünüldüğünde, düşük maliyetlerle alınabilecek büyük ekran TV’lerde her türlü (haftalık nöbet programı, okulda yapılan faaliyetler, öğretmen ve öğrencilere iletilecek bilgi notları gibi) duyuru kısa sürede okul çalışanlarına ve öğrencilere iletilebilir. Öğretmen, öğrenci, veli ve diğer paydaşların teknolojiye adaptasyonu, kullanımı ve bilinçlendirilmesini istenmesi ile ilgili görüş, okullarda hem yönetim süreçlerinde hem de eğitim-öğretim süreçlerinde BİT’in kullanımı zorunlu bir hale gelmesi durumuyla benzerlik göstermektedir. Bu noktada BİT araçlarının kullanımıyla ilgili verilen eğitim programlarında, teknolojinin doğru ve bilinçli kullanımına yönelik içeriklerinde eklenmesinin uygun olabileceği söylenebilir. Yönetim süreçlerinde BİT sınırsız, sorunsuz ve güvenilir olmalı görüşü ele alındığında bu istek MEB’in yaptığı çalışmalarla paralellik göstermektedir. MEB okullara sağladığı internet bağlantılarında internet servis sağlayıcısıyla birlikte web sitelerine erişimde filtre uygulaması yapmaktadır. Ayrıca tüm okullardaki akıllı tahtalarda ve bilgisayarlarda uygulanmak için sertifika yüklenmesi uygulamasına geçilmiştir.

Elektronik ortamda yasal tebliğ ve veri saklama uygulamasıyla ilgili yönetici görüşleri değerlendirildiğinde maliye bakanlığı ve adalet bakanlığının gerçekleştirdikleri e-tebligat uygulamaları paralellik göstermektedir. Bu bakanlıklar tebligatlarını elektronik ortamdan gerçekleştirebilmektedir. MEB’in benzer bir uygulamaya geçmesi hem bakanlık düzeyinde hem de taşra teşkilatlarında iş yüklerinin azalmasını sağlayacağı söylenebilir. Denetimde ve denetim sürecinin değerlendirilmesinde BİT kullanılması görüşü klinik denetimde uygulama alanı bulan dersin kamera ve dizüstü bilgisayar gibi araçlarla kayıt edilmesi yaklaşımıyla paralellik göstermektedir (Acheson ve Gall, 1997, s.69). MEB’in Kullandığı Yönetim Bilişim Sistemleri Uygulamalarının diğer kurumların uygulamalarıyla bütünleştirilmesi görüşü ülkemizde uygulamaya konulan e-devlet uygulamasıyla paralel göstermektedir. Birçok bakanlık ve kuruluş e devlet sistemi üzerinden veya kurumsal web siteleri üzerinden çeşitli işlemleri gerçekleştirmektedir. MEB ve diğer bakanlıkların birlikte yapacakları çalışmalarla bu uygulamalar arasında eşgüdüm sağlanarak kurumlarda yazışmalarla boşa harcanacak zamanın önüne geçilmiş olunabilir. BT Rehber Öğretmeni kadrosu verilmesi gerekliliğiyle ilgili görüş, Bostancı (2010) ve Banoğlu (2011)’nin araştırmalarındaki, okulunda BT rehber öğretmeni bulunan okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliklerinin BT rehber öğretmeni olmayan okullara göre anlamlı ölçüde yüksek olmaktadır sonucuyla örtüşmektedir. Okullarda çalışan bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri altı aylık görevlendirmelerle çalışmaktadırlar ve okullarında dersleri seçilmediğinde norm fazlası olabilmektedirler. Bu öğretmenler okullarında öğretmenlere ve öğrencilere BİT araçları konusunda içerik ile donanım konularında rehberlik yapmakta ayrıca görev tanımlarında yer almasa da okul yöneticilerinde yönetim süreçlerinde destek olmaktadır. Okullardaki eğitim ve yönetim süreçlerine teknoloji konularında rehberlik edecek öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple okullardaki ders saatlerinden bağımsız bir şekilde her okulda bilişim teknolojisi öğretmenlerine, bilişim teknolojileri rehber öğretmeni normu verilmesinin uygun olacağı söylenebilir. Yönetici görüşlerinden anlaşılacağı üzere okul yöneticileri bilgilerini ve sorunlarını paylaşacakları bir portal istemektedirler. MEB tarafından öğretmenler ve

öğrenciler için hazırlanmış EBA portalı uygulaması gibi bir çalışmanın yöneticiler içinde yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir. BİT projelerinin uygulanmasında paydaşların ve uygulayıcıların görüşleri alınmalı şeklindeki görüş, Salomon (1992)'un çalışanların karar süreçlerine katıldıkları zaman örgüt içinde etkinliklerinin artacağı ve yapılacak değişikliği daha kolay kabulleneceklerini savıyla örtüşmektedir. DYS sisteminin tüm kurumlar için yaygınlaştırılması görüşü ele alındığında, DYS sistemiyle kullanılmasıyla birlikte işlemler daha hızlı yürütülecek, kağıt israfının önüne geçilecek ve arşivleme işlemleri daha kolay olacaktır. MEB veri tabanındaki bulunan bilgilerin okullardan tekrar tekrar istenmemesi görüşü bir yönetici tarafından dile getirilse de önemli bir sıkıntı olduğu söylenebilir. İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri MEBBİS ve E-okul sistemi üzerinden rahatlıkla sorgulayabilecekleri bilgileri okullardan tekrar tekrar istemekte, hatta müdürlük bünyelerinde bulunan değişik birimler bu bilgileri değişik zamanlarda okullardan talep etmektedirler. Konuyla ilgili düzenlemelerin yapılıp, birimler arasında eşgüdümlü hareketin sağlanması okullar üzerindeki gereksiz iş yükünü hafifletecektir.

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya'da 7 ülkenin katılımıyla düzenlenen World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS'de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Acheson, K.A. ve Gall, M.D. (1997). *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers: Preservice and Inservice Applications (4th edition)*, N.Y. : Longman Publishers.

Agu, S. U., Onyishi, I. E., ve Okwo, I. M. (2012). Information and Communication Technology (ICT) and Administrative Processes in Universities in South-Eastern Nigeria. *International Journal of Computer Applications*, 57(11).

Afshari, M., Bakar, K. A., Luan, W. S., Samah, B. A., ve Fooi, F. S. (2009). Technology and school leadership. *Technology, Pedagogy and Education*, 18(2), 235-248.

Afzaal, H.S.(2012). A Preliminary study of school administrators' use of information and communication technologies: Bruneian Perspective. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 8(1), 29-45.

Artul, O. (2003). *İlköğretim okul yöneticilerinin bilgi teknolojileri konusundaki yeterlilik düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Alessi, S. M., ve Trollip, S. R. (1991). *Computer-based instruction: Methods and development*. New Jersey: Prentice-Hall.

Anameriç, H. (2005). Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları Üzerine Etkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 45, (2) 25-43.

Barutçugil, İ. (2002). *Bilgi Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Developer.

Bektaş, F. (2014). School Principals' Personal Constructs Regarding Technology: An Analysis Based on Decision-making Grid Technique. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(5), 1767-1775.

Bird, P. (1986). *Microcomputers in School Administration*. London: Hutchinson Publishing Group.

Bluhm, H. P. (1987). *Administrative Uses of Computers in the Schools*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Bostancı, H. (2010). *Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlilikleri açısından incelenmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Bursaliöğlü, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chambers, B. E. (1994). *Computer Applications for School Administrators*. Lancaster: Technomic Publishing Company.
- Condie, R., ve Munro, B. (2007). *The Impact of ICT in schools a landscape review*. Coventry: Becta.
- Çam, S. (2002). *Öğrenen Organizasyon ve Rekabet Üstünlüğü*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Çınar, İ. (1997). Eğitim Yönetimi Bilgi Sistemi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3, 289-298.
- Duruştay, H. (2003). Eğitim Teknolojileri Bilgisayar, Demirbaş M. ve Bulut Y.(Eds), Word 2000 (294-309). Ankara: MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- Erdoğan, İ. (1993). Okul Yönetiminde Bilgisayar Sistemine Geçiş. *Yaşadıkça Eğitim*, 31, 22-26.
- Eteokleous, N. (2008). Evaluating computer technology integration in a centralized school system. *Computers & Education*, 51(2), 669-686.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. & Hyun, H.H. (2011). *How to Design and Evaluate Research in Education (Eight Edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Ford, J. I. (2000). Identifying Technology Leadership Competencies For Nebraska's K-12 Technology Leaders, <http://proquest.umi.com/pqdlink?did=731925821&Fmt=7&clientId%20=46622&RQT=309&VName=PQD> adresinden 08/08/2007 tarihinde alınmıştır.
- Googlad, I. J., O'Toole F. J. ve Tyler, L. L. (1966). *Computers and Information Systems in Education*, New York: Harcourt Brace & World Inc.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B. ve Taşğın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş., ve Dalgıç, G. (2011a). Eğitim yöneticileri teknoloji liderliği öz-yeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 17(2), 145-166.
- Karakaş, S. (1991). Yönetim Enformasyon Sistemleri, Kütüphane - Enformasyon - Arşiv Alanında Yeni Teknolojiler ve Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları Üzerine Etkisi. Hasan S. Keseroğlu (Editör) *Türkmarc Sempozyumu Bildirileri* (254-263). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Kazi, E. H. (2012). The Role of ICT in School Management of Maldives. *The New Educational Review Journal*, 27 (1), p. 270-282.
- Kawade, D. R. (2012). Use of ICT in Primary School. *Pioneer Journal*. <http://pioneerjournal.in/conferences/tech-knowl^^school.html> adresinden 27.04.2013 tarihinde alınmıştır.
- Kearsley, G. (1995). *Computers for Educational Administrators Leadership in the Information Age*, New Jersey: Ablex Publishing Corporation.
- Krishnaveni, R., & Meenakumari, J. (2010). Usage of ICT for Information Administration in Higher education Institutions—A study. *International Journal of Environmental Science and Development*, 1(3), 282-286.

Lewis, P. S. (1995). Goodman S. H.ve Fanot P. M., Management Challenges in the 21st Century, St.Paul: West Publishing Company.

MacNeil, A. J., ve Delafield, D. P. (1998.) Principal Leadership for Successful School Technology Implementation, *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, Washington.

Neufeld, D. J., Dong, L., & Higgins, C. (2007). Charismatic leadership and user acceptance of information technology. *European Journal of Information Systems*, 16(4), 494-510.

Pegler, G. (1992). Perspectives for school information systems. *Australian Journal of Educational Technology*, 8 (2), 161-171.

Picciano, A.G. (2006). *Educational Leadership and Planning for Technology*, New Jersey: Prentice Hall.

Razik, T. A., ve Swanson, A. D. (2010). *Fundamental concepts of educational leadership & management*. Boston: Allyn & Bacon.

Salimi, L., ve Ghonoodi, A. (2012). The study of functional elements of management system in smart Schools: World Conference on Learning, *Teaching & Administration Procedia: Social and Behavioral Science*, 31, 140-144.

Salamon, S. (1992). *Industrial Relations: Theory and Practices*, NY: Prentice Hall.

Soysal, A. (1989). *Bilgisayar Destekli Yönetim Sistemleri*, İstanbul: MESS Yayınları.

Stuart, L. H., Mills, A. M., ve Remus, U. (2009). School leaders, ICT competence and championing innovations. *Computers & Education*, 53(3), 733-747.

Taşçı, D. (1994). *Bilgisayar Destekli Eğitimin Yönetimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Telem, M. (1999). A case of the impact of school administration computerization on the department head's role. *Journal of Research on Computing in Education*, 31 (4), 385-401.

Telem, M. (2001). Computerization of school administration: impact on the principal's role: a case study, *Computers & Education*, 37, 345-362.

Telem, M., ve Buvitski, T. (1995). The potential impact of information technology on the high school principal: a preliminary exploration, *Journal of Research on Computing in Education*, 27 (3), 281-297.

Thomas, W. R. (1999). *Educational Technology: Are School Administrators Ready for It?* Atlanta: Southern Educational Board.

Turan, S. (2002), Teknolojinin Okul Yönetiminde Etkin Kullanımında Eğitim Yöneticisinin Rolü, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 30, 271-281.

Ülgen, H. (1990). *İşletme Yönetiminde Bilgisayarlar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Willmott H., & Murray F., 2001. *Information Technology and Organizations, Strategies, Networks and Integration*. Ed. B. P. Bloomfield, Coombs R., Knights S., Litter D. Putting Information Technology in its Place: Towards Flexible Integration in the Network Age", New York: Oxford University Press.

Visscher, A. J. (1991). Computer assisted school administration the Dutch experience. *Journal of Research on Computing in Education*, 24(1), 91-106.

Visscher, A.J. (1996a) Information technology in educational management as an emerging discipline. *International Journal of Educational Research*, 25 (4), 291-296.

Visscher, A. J. (1996b). The implications of how school staff handle information for the usage of school information systems. *International Journal of Educational Research*, 25(4), 323-334.

Visscher, A., Wild, P., Smith, D., ve Newton, L. (2003). Evaluation of the implementation, use and effects of a computerised management information system in English secondary schools. *British journal of educational technology*, 34(3), 357-366.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz, C. (1988). *Bilgi İşlem ve Yönetim Bilgi Sistemi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, A. (2005). Eğitim Yönetiminde Bilgisayarlardan Faydalanmanın Avantajları ve Dezavantajları. *Milli Eğitim Dergisi*, 166, 72-81.

Yu, C., ve Durrington, V. A. (2006). Technology standards for school administrators: An analysis of practicing and aspiring administrators' perceived ability to perform the standards. *NASSP Bulletin*, 90(4), 301-317.

Zain, M. Z. M., Atan, H., ve Idrus, R. M. (2004). The impact of information and communication technology (ICT) on the management practices of Malaysian smart schools. *International Journal of Educational Development*, 24 , 201–211.

Zaharah N. ve Yaacob N. (2000). Application Analysis of Smart School Science Learning Packages: A Case Study. *Project Paper for Master of Education*. Bangi: Faculty of Education, National University of Malaysia.